

Zápis z obhajoby disertační práce

Student: Mgr. Michaela Dvořáková
Datum narození: 17. 6. 1985
Identifikační číslo studenta: 38156758
Studijní program: Historické vědy
Studijní obor: Kulturologie

Název disertační práce: „Antropologie těla: Aplikace modelu antropologie těla na fenomén poruch příjmu potravy.“

Jazyk práce: český

Jazyk obhajoby: český

Školitel: doc. PhDr. Martin Soukup, Ph.D.

Oponenti: PhDr. Martin Rychlík, Ph.D., prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc.

Datum obhajoby: 21. ledna 2016

Místo obhajoby: Ústav Etnologie, oddělení Kulturologie, FF UK, Celetná 20, 3. patro, míst. 317

Termín: řádný

Předseda komise: doc. RNDr. Václav Vančata

Členové komise: Doc. PhDr. Miroslav Popelka, CSc., Doc. Lubomír Tyllner, CSc., Doc. PhDr. Jiří Šubrt, CSc. Prof. Mgr. Miroslav Vojtěchovský, PhDr. Petr Janeček, PhD., PhDr. Barbora Půtová, PhD.

Přítomní: dle prezenční listiny

16:00 Předseda komise doc. RNDr. Václav Vančata, CSc. zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studenta.

16:03 Školitel seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.

16:10 Student seznámil přítomné s tezemi své disertační práce. Sdělil zejména:

- co je předmětem práce, jaké jsou její cíle a jakými metodami jich bylo dosahováno
- vysvětlil pojem etnopsychologie a představil fenomén poruch příjmu potravy v kontextu kulturní antropologie
- seznámil s metodami empirické části práce a představil metodu, kterou sám navrhl – kresba tří postav v životní velikosti, a to v dlouhodobém horizontu, tedy představy o vývoji siluety respondentů. Doktorandka představila průběh výzkumu - výzkumnou i kontrolní skupinu

- doktorandka seznámila s výsledky výzkumu, např. se situací, že respondenti trpící poruchami příjmu potravy znázorňovaly své siluety v budoucnu výrazně štíhlejší a spojovaly to s životním štěstím

16:20 Oponent prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc. seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

- A) Můžete vysvětlit, z jakého důvodu jste umisťovala tabulky v textu na jeho začátku a rovněž vysvětlit, proč se některé pasáže v textu opakují?
- B) Otázka - drobná připomínka se týká nejednotného užívání jmen v textu – někde se objevuje jméno v plném znění, někde jen příjmení apod.

16:25 Oponent PhDr. Martin Rychlík, Ph.D. seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

- 1) Proč byla definice kultury pojata takto široce? Proč byl do sociologického obratu zařazen Marcel Mauss?
- 2) Jaké znáte současné představitele antropologie/sociologie těla?
- 3) Jak budete s tématem pracovat nadále?

16:30 Student reagoval na posudky oponentů a jejich položené otázky

adA) Umístění tabulek na konec práce nezvažovala z důvodu osobní preference, zejména kvůli přehlednosti a funkčnosti práce s textem. Opakované pasáže se v textu objevují, ale jen obsahem pro zařazení do kontextu, nejedná se o přesné kopie.

adB) Doktorandka poděkovala za připomínku a ujistila, že pro další práci s textem se těchto chyb vyvaruje.

Ad1) Ústav Etnologie a pojem kultura – jistě ho bylo možné definovat jinak, méně encyklopedicky, ale s pojmem kultura byla potřeba se vyrovnat velmi detailně, neboť autorka disertační práce pojímá fenomén poruch příjmu potravy jako antropologický a kulturní fenomén. Jedná se také o to, že práce začala vznikat na tehdejší katedře kulturologie a pojetí pojmu kultury

vychází právě z tohoto vlivu. Marcela Mause doktorandka zařadila do sociologii těla z toho důvodu, že je přesvědčená, že do sociologie těla patří, i z toho důvodu, že ho nelze zcela řadit mezi antropology a zmínila i souvislost s Émilem Durkheimem.

Ad2) Tělo a tělesnost ve společnosti: Thomas Csordas – pracoval mezi Navaho, Terrence Turner, Anthony Synnott, který se věnoval i vlasům z antropologického pohledu.

Ad3) V současnosti se připravuje k tisku nová publikace, téma také hodlá zpracovávat nejen z akademického pohledu, ale rovněž z toho více praktického, směřovaného k přímému využití v práci s klienty, a k veřejnosti.

16:40 Předseda komise zahájil diskusi.

V následné diskusi vystoupil:

doc. RNDr. Václav Vančata, CSc. – *v dnešní době se již nelze zcela distancovat od biomedicínských studií, neboť dané téma silně souvisí se závislostmi i s obsesemi. Doktorandka souhlasila a uvedla pro příklad fakt, že téma poruch příjmu potravy zahrnuje i opak anorexie – tedy v některých kulturách se objevuje obsese přejídáním. Doc. Vančata souhlasil a potvrdil, že se jedná o biosociální tematiku a uvedl příklady z ostrova Samoa.*

Doc. Soukup - *uvedl, že preference štíhlosti koreluje s bohatstvím společnosti. Doktorandka uvedla, že souhlasí, ale že to není pravidlo, neboť preference štíhlosti souvisí také s ideálem.*

Doc. Tyllner - *se dotazoval na příčiny toho, jak vzniká tzv. ideál, který je vštěpován médiu a zda tento ideál může způsobovat poruchy příjmu potravy. Doktorandka reagovala tak, že všichni jsme vystaveni stejným tlakům médiu, ale jen někdo trpí poruchami příjmu potravy. Tedy prapříčina není v působení médiu a reklamy. Doc. Soukup zmínil antropometrický výzkum panenky Barbie v 50. letech u dětí ze střední třídy.*

Doc. Soukup – *zmínil knihu autorky Oksanen, která beletristickým způsobem popisuje prožitky dívky s poruchami příjmu potravy. Doktorandka reagovala, že s ohledem na zkušenosti z praxe s prací s klienty s PPP si troufá říct, že se jedná o autobiografické prožitky.*

Doc. Tyllner *se dotazoval, zda má práce praktický přesah. Doktorandka reagovala, že pracuje s lidmi s PPP a využívá zmíněné metody také v terapeutické praxi.*

Prof. Šulová *zmínila, že by praktické využití práce spatřovala i v diagnostické oblasti. Doktorandka souhlasila a uvedla konkrétní příklady využití.*

Doc. Popelka se ptal, zda při využití techniky tří postav se využívá i slovní popis respondentů. Doktorandka reagovala, že se spíše jedná o emotivní prožitky, a dále uvedla, že v průběhu jejího výzkumu byly tyto emotivní prožitky spojené s konfrontací obrazu sebe sama a se skutečností pozorovatelné více u výzkumné skupiny a naopak u kontrolní skupiny pozorovatelné do takové míry nebyly.

Dr. Rychlík se dotazoval, zda má doktorandka přehled o pracovištích v ČR, které se věnují osobám s PPP. Doktorandka sdělila, že takových pracovišť je bohužel málo a vyjmenovala tři pracoviště. Dr. Rychlík se ptal, zda speciální jazyk, ve kterém pacientky o svých problémech hovoří, by vydal na samostatné téma např. v oblasti lingvistiky. Doktorandka reagovala, že sociolingvistika by dávala smysl, stejně jako studium prostřednictvím umění a k tomuto dále uvedla, že PPP jsou o poruchách příjmu „čehokoli“ – např. i hudby, umění atd. Prof. Šubrt připomněl možné využití v komerčním světě, např. v reklamě.

17:00 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala aklamací, počet členů komise 7 – přítomno členů komise 4 – kladných hlasů 4, záporných hlasů 0. Obhajoba disertační práce byla klasifikována: *prospěla*.

Zapisovatel: PhDr. Julie Grúzová, Ph.D.

doc. Václav Vančatek
Jméno a podpis předsedy komise:

Jméno a podpis dalšího člena komise: